

Deng Xiaoping 1980-81 Yıllarında Mao Zedung Üzerine Parti İçinde Hangi Görüşleri Savundu?

***Deng Xiaoping: "Hiçbir şekilde Mao Zedung
Düşüncesi'nin bayrağını aşağı indirmeyiz. Bunu
yapmak demek aslında partimizin parlak
tarihini inkâr etmek anlamına gelecektir."***

Giriş

Deng Xiaoping'in "Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Bu Yana Parti Tarihinde Belirli Sorunlara Dair Karar" belgesi taslakları üzerine önerileri ve Mao Zedung'un tarihsel rolü ile ilgili dokuz konuşması aşağıda verilmektedir.

"Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Bu Yana Parti Tarihinde Belirli Sorunlara Dair Karar", Haziran 1981'de On Birinci ÇKP Merkez Komitesi tarafından karar altına alınmıştır.

Mart 1980-Haziran 1981 arası dönemde yapılan bu konuşmaların dokuzu Deng Xiaoping Seçme Eserler 2. Ciltte yayınlanmıştır.

"Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Bu Yana Parti Tarihinde Belirli Sorunlara Dair Karar" ile ilgili taslak ve hazırlık çalışmaları ÇKP Merkez Komitesi'nin Siyasi Bürosu ve Merkez Komitesi sekreteryasının yönlendirmesi ile yürütülmüştür. Deng Xiaoping ve daha ilerde Parti genel sekreterliğine getirilecek olan Hu Yaobang bu çalışmalara katkıda bulunmuştu. Yoldaş Hu Qiaomu'nun başkanlığında bir taslak çalışma grubu kuruldu. ÇKP Merkez Komitesi'nin Mart 1980 ile Haziran 1981 tarihleri arasındaki 11.Oturumunda bu çalışmalar sürerken, Yoldaş Deng Xiaoping hazırlanan taslaklar üzerine farklı aşamalarda kendi görüşlerini belirtti ve çeşitli değişiklik önerilerinde bulundu. Aşağıdakiler onun yaptığı önemli dokuz konuşmayı içermektedir.

19 Mart 1980: Merkez Komitesinin önde gelen yoldaşları ile görüşme

Karar taslağı çalışma grubunun hazırlamış olduğu yazıyı inceledim. Benim izlenimim, yazının fazla geniş tutulduğu yönünde. Yazıdaki öyküsel anlatım üslubunu değiştirmeli, bunun yerine daha özlü ifadeleri ve açıklamaları seçmeliyiz. Önemli sorunları öne çıkararak açıklayıcı

olmalıyız. Genel olarak biraz daha açıklayıcı bir üslup kullanılmalıdır. Bunun yanında şüphesiz yazının hatasız olmasını sağlamalıyız.

Bu belge üç ana noktayı kapsamaktadır.

Birinci ana nokta: Yoldaş Mao Zedung'un tarihi rolünü olumlu bir şekilde ortaya koymak ve neden yoldaş Mao'nun düşüncesine sahip çıkmak ve geliştirmek gereğine dair bir açıklama getirebilmeliyiz. Bu en önemli noktadır. Mao'nun düşüncesinin bayrağını yalnızca bugün değil gelecekte de yüksekte tutmalıyız.

1979 yılında 11. Merkez Komitesinin 5. Oturumundan bu yana ve Liu Şao Şi'nin itibarını iade etmemize dönük kararın, alt kademelere duyurulmasından sonra bir kısım insanların kafasında ideolojik yönden oldukça fazla kafa karışıklığı ortaya çıkmış bulunuyor. Bazıları bu karara katılmıyorlar ve Mao Zedung Düşüncesi ile bir çelişkiye düşüldüğünü düşünüyorlar.

Diğer bazıları ise Yoldaş Liu Şao Şi'nin itibarının iade edilmesinin, Mao Zedung Düşüncesi'nin yanlış olduğunu gösterdiğini ve kanıtladığını düşünüyor. Bu iki bakış açısı da doğru değildir ve bütün bu karışık düşünceler netleştirilmelidir.

Yoldaş Mao ve Mao Zedung Düşüncesi'nin değerlendirilmesi, partimiz içindeki ve dışındaki insanlar açısından büyük önem atfedilen bir meseledir. Bu mesele yurt içinde ve yurt dışında da önem verilerek izlenmektedir. Sadece partimizdeki bütün yoldaşlarımız değil, çeşitli çevrelerdeki dostlarımız da bu sorun üzerine neler söyleyeceğimize büyük ilgi duymaktadır.

Mao Zedung Düşüncesi'nin tarihi gelişmesi, kökleri ve süreci bu belgede yer almalıdır. Mao Zedung Düşüncesi'nin görece tam olgunluğa ulaştığı dönem olarak Yenan düzeltme hareketi toplantıları dönemi kabul edilebilir.

Yeni demokratik devrim teorisi, parti inşası üzerine düşünceler, parti içi ilişkilerin düzgün ele alınması üzerine teorileri esas olarak bu dönemde şekillendi. 40'lı yılların başlarında Yenan'da sürdürülen düzeltme hareketi kampanyaları içinde fikirleri olgunlaştı.

Nisan 1945'te yaptığımız, 6. Merkez Komitesi'nin 7. genişletilmiş oturumu esas olarak üç "sol" çizginin eleştirisi üzerine yoğunlaştı ve bu hataların karşıtı olarak Mao Zedung yoldaşın temsil ettiği doğru çizgi öne çıktı. Fakat bu oturumdan sonra ortaya çıkan karar belgesi, Mao Zedung Düşüncesi'nin kapsamlı ve sistematik bir açılımını vermekte yetersizdi. Bizler, bu kez Mao Zedung Düşüncesi'nin düzgün bir değerlendirmesini ortaya koymak istediğimize göre ve bu düşüncenin yol gösterici rolünü bilimsel bir biçimde açıklamak istediğimize göre; bu düşüncenin temel içeriğini genel çizgileri ile ortaya koymalıyız. Özellikle de bu içerikte bize gelecekte de ışık tutacak öğeleri açıklamalıyız.

Mao Zedung Yoldaş 10 yıllık "Kültür Devrimi" dönemi içinde bazı hatalar yaptı. (1966–76) Mao'nun kendisi ve Mao Zedung Düşüncesi hakkında yapacağımız değerlendirmede, hataların analizinde gerçeği olgulara arayan bir tutum içinde olmalıyız.

İkinci ana nokta: aynı yaklaşım içinde Yeni Çin'in kuruluşundan bu yana geçen 30 yıl içinde temel önemdeki olayların doğru ve yanlışlarını analiz etmeliyiz. Bununla birlikte, bazı önder yoldaşlarımızın, başarı ve başarısızlıklarını düzgün ve adil bir biçimde değerlendirmeliyiz.

Üçüncü ana nokta: Geçmiş çalışmalarımızın temel bir özetini yapmalıyız. Daha önce de söylediğim gibi, fazlaca detaya girmemeli, genel hataları ortaya koyan bir yazım olmalı. Geçmişin özet olarak toparlanması, insanları safları sıklaştırmak ve geleceğe bakmak konusunda

cesaretlendirmek için yararlı olacaktır. Bu çalışmalarımızda, hedefimiz bu karar yürürlüğe girdikten sonra, parti üyelerinin ve aynı şekilde parti dışı insanlarımızın düşüncelerinde ortak bakış açılarına ulaşmak ve geniş bir ölçüde temel tarihi sorunlar üzerine tartışmayı belirli bir netliği ortaya çıkarabilmek, bir sona ulaştırmaktır. Ancak, bu tartışmalar ilerdeki süren çalışmalarımız içinde, bu çalışmalarla bağlantılı bir şekilde yürütülebilir. Bugün için, tek yürek ve tek beyin olarak, Çin'in dört modernleşme hedefi için çalışmalıyız. Hepimiz, tek bir insan gibi birlik içinde olmalı ve ileriye bakmaklayız.

Fakat bunu sağlamak o kadar kolay değildir. İyi bir kararın ortaya çıkabilmesi için en iyi çalışmayı yapmalıyız ve bu iyi çalışmanın sonucunda belirli bir (fikir birliğine ya da uzlaşmaya varmalıyız. Önemli ayrılıkların yeniden ortaya çıkmasını önleyebilmeyi sağlamalıyız. Bunu başardığımız takdirde, geçmişle ilgili konular yeniden tartışılmak için ortaya atıldığında, insanların bakış açıları çok farklı noktalarda olmayacaktır. İnsanlar, kararın içeriği hakkında ve onunla bağlantılı olarak tartışacaklar ve geçmiş deneylerimizde-öğrenilecek dersler üzerinde düşüneceklerdir.

Bu üç nokta, kararın, temel yönelimlerini oluşturmaktadır. Birinci nokta, en önemlisi, en temeli, en hayati olanıdır. Geçmişte partimizde 10 tane iki çizgi mücadelesi yaşanmış olduğundan söz etmekteydik. Bugün bunları nasıl ele almalıyız?

1959 yılında Yoldaş Peng Dehuai'ya karşı verilen mücadeleyi, iki çizgi mücadelesi olarak göremeyiz. Liu Şaoşi'ye karşı mücadele de iki çizgi mücadelesi değildi. Bu, iki mücadelenin eksilmesi demektir. Lin Biao ve Ciang Qing karşıtı doğru devrimci klikler oluşturdular. Ama Chen Duxiu, Qu Quibai ve Li Lisan yoldaşlar komplo ve tezgah düzenleme gibi davranışlara girmemişlerdi. Luo Zhanglong ikinci bir merkez komitesi oluşturarak partiyi bölmeye çalıştı. Zang Guato komplocu faaliyetler içinde oldu. Gao Gang da bunu yaptı. Şüphesiz Lin Biao ve Dörtlü Çete lideri Ciang Qing'de bunu yaptılar.

Gao Gang ve Rao Shushi'yi açığa çıkarmak doğrudur. Ancak, bunlara karşı mücadelenin iki çizgi arası mücadele olduğu konusu için biraz daha derine bakılabilir. Benim bunların hikayesinin tümü konusunda bilgim var ve kafam açık. Yoldaş Mao Zedung 1953 yılı sonunda, Merkez Komitesi çalışmasının “ön cephe” ve “ikinci hat” olarak ikiye bölünmesini önermişti. Bu oluşumdan sonra Gao Gang çok aktifleşti. Önce, Lin Biao'nun desteğini arkasına aldı. Ondandı destekle iyice cesaretlendi ve—kötü bir yönde—tam gaz çabalamaya başladı.

O günlerde Gao Gang, Kuzey Doğu Çin'den sorumluydu. Lin Biao ise Orta-Güney Çin'den sorumluydu. Rao Shushi Doğu Çin sorumlusuydu. Güney Batı'da ben vardım ve Gao beni kendine kazanmak için çalışıyordu. Benimle ciddi görüşmeler yaptı ve bu konuşmalarda, Liu Sao Şi'nin görüşlerinin olgunlaşmamış olduğunu söyledi. Liu Şao Şi'yi alt etmek için beni yanına çekmeye ikna etmeye çabalıyordu. Ben ona tavrımı açık olarak ortaya koydum. Liu Sao Şi'nin partideki pozisyonun tarihi sürecin bir sonucu olduğunu, bütün olarak ele alındığında iyi bir yoldaş olduğunu, onu, sahip olduğu pozisyondan düşürme çabasının uygunsuz olduğunu belirttim.

Gao Gang o günlerde Chen Yun yoldaşa da bu amaçla yaklaştı. Ona birkaç yeni başkan yardımcılığı pozisyonun oluşturulması gereğinden söz etti. Bu mevkilere Chen Yun ve kendisinin uygun olduğunu açıkladı. (Mevki sunarak tavlama çalışıyordu.)

Bu noktada Yoldaş Chen Yun ve ben meselenin ciddi ağırlığını fark ettik ve hemen konuyu Yoldaş Mao Zedung'a bildirdik. Gao Gang'ın bu tür perde arkası pazarlıklarla ve komplocu yöntemlere başvurarak Liu Sao Şi'yi devirmeye çalışması oldukça normal dışı bir davranıştı. Dolayısıyla, Gao'ya karşı mücadele yürütmenin doğru bir yaklaşım olduğunu bugün de

söyleyebiliriz. Gao Gang ve Rao Shushi'nin bu durumları oldukça sarsıntısız bir biçimde çözümlendi. Kimsenin fazla canı yanmadı.

Merkez Komitesi üyesi Mao'nun en yakın iki özel arkadaşından biri olan Mareşal Peng Dehuai, Mao'ya yazdığı bir özel mektupta “sol” politikalara karşı itirazlarını dile getirmişti. Politik dogmalarla hareket ederek İktisadi yasaları göz ardı etmenin ekonomik inşaya zarar vereceği konusunda Mao ile özel yakın arkadaşlığına dayanarak uyarı yapmıştı.

Fakat, Mao Peng'in bu kişisel mektubunu fotokopi ile çoğaltarak herkese dağıtmış ve daha toplantı öncesinden Peng'i teşhir etmeye başlamıştı.

Fakat, “sol” çizgi nedeniyle Peng Dehuai'ye karşı mücadele Parti belgelerine 10 iki çizgi mücadelesinden biri olarak yazıldı.

Bu iki çizgi mücadelesi ile Peng Dehuai'nin Partiyi ve Ordu'da iktidarı ele geçirmek için yaptığı komplonun açığa çıkarıldığı yazıldı.

Bunun yansıra bazı kadroları koruyucu tedbirler de alındı. Her şeyin ötesinde, Gao Gang ve Rao Shushi'yi açığa çıkarmaktan başka bir alternatifimiz yoktu, onların durumunu başka bir şekilde ele alamazdık. O gün problemi ele alışıımız, bugünkü bakış açımıza göre de uygun sayılır. Fakat onların gerçek çizgisi neydi denilirse, bana göre böyle bir çizgileri yoktu.

Dolayısıyla, bu mücadeleye iki çizgi mücadelesi diyebilmek de zor. Lütfen bu meseleyi tartışmaya devam ediniz.

1957'de yürüttüğümüz Sağcılığa Karşı Mücadele'nin gerekliliği konusu bugün de onaylanmalıdır. Sosyalist dönüşümün tamamlanmasından sonra gerçekten de sosyalizme karşı, burjuva karakterli bir güç ve -bir düşünce eğilimi gelişti.

Bu eğilime karşı koymak gerekiyordu. Birçok kere de söylediğim gibi, o günlerde bazıları Partimize amansız hücumlar yöneltiyor, Komünist Partisi'nin önderliğini boşa çıkarmaya çabılıyor ve ülkemizin sosyalist yönelimini değiştirmek istiyordu. Onların çabasını önleyemeseydik, ilerlememizi sürdüremeyebilirdik. Hatamız, mücadelenin kapsamını gereğinden geniş tutmak olmuştur.

Şimdi, Partinin birleşik cephe çalışmalarından sorumlu bölümü, Merkez Komiteye bir rapor sunarak “hatalı bir şekilde sağcı olarak işaretlenen bütün insanlar hakkında kararların düzeltilmesini” tavsiye etmekte fakat teşhisin doğru konulduğu hallerde, “kararların olduğu gibi kalmasına izin verilmelidir”, demektedir.

Ancak, daha önce demokratik partilerde önemli lider pozisyonlarda bulunmuş olup da—doğru bir biçimde sağcı olarak değerlendirilmiş şahsiyetlerin, 1957'deki sağcılığa karşı kampanyanın öncesinde özellikle de demokratik devrim döneminde iyi şeyler yaptıkları da onlar hakkındaki dosyalardaki karar metinlerine yazılmalıdır.

Bu kişilerin ailelerinden olan diğer kişilere karşı olumsuz anlamda ayrımcılık yapılmamalı, fakat politik açıdan yönelimleri düzgün bir şekilde izlenmeli, günlük yaşam ve çalışmaları gözetim altında tutulmalıdır.

Tecrübelerimiz hakkında taslağın son bölümünde ifade ettiğiniz bazı noktalar iyi yazılmış, fakat bir iki nokta daha ilave edilmesi konusunu düşünmenizi tavsiye edebilirim. Toparlayacak olursam, tarihsel sorunlar üzerine görüşlerin ortaya konuluşu genel çizgiler içinde ve

çerçevesinde olmalı, çok fazla detaya girilmemelidir. Bazı yoldaşlarımızın meselenin bir bölümü hakkında hatalı görüşleri için de kendinizi iyi hazırlayıp, onlara karşı çıkmalısınız. Temel konular üzerinde, daha çok açıklık gerekiyor. Size tavsiyem, taslak üzerinde çalışmalarınızı mümkün olduğu kadar hızlandırmanızdır.

Deng Xiaoping İkinci Konuşma

11 Mayıs 1980

Taslak çalışma grubu ile yapılan konuşma

Genel olarak söylememiz gerekirse Mao Zedung'un 1957'den önceki dönemde önderliği doğrudur. Fakat, o yıl içinde yürüttüğümüz sağcılığa karşı kampanyadan sonra, hata üzerine hata yapmaya başladı. "On temel ilişki üzerine" konuşması düzgündü. "Halk içindeki çelişkilerin doğru ele alınması üzerine" de öyleydi.

"1957 yazında durum" adlı makalesinde Yoldaş Mao Zedung şunu vurguluyordu: Çin'de modern bir endüstriyel ve tarımsal temel kurmalıyız, sadece bunu başarabildiğimiz takdirde, sosyalist ekonomik ve politik sistemimizin oldukça uygun maddi bir temele sahip olabileceğini söyleyebiliriz"

Mao'ya göre sosyalizmi inşa etmek için işçi sınıfının, teknik kadrolardan, profesörlerden, öğretmenler, bilim adamları, yayıncılar, yazarlar, sanatçılar ve Marksist teori alanında çalışanlardan oluşan bir orduya sahip olması gerekiyordu. Üstelik bu çok geniş ve büyük bir ordu olmalıydı. Ona göre, içinde merkeziyetçiliğin ve demokrasinin bulunduğu bir politik durum yaratmalıydık, disiplin ve özgürlük, irade birliği ve bireysel düşünce açılımı ve düşünce canlılığı olmalıydı. O günlerde Zhengzhou'da yapılan toplantılarının zamanlaması çok iyiydi. 1959 yılının birinci yarısı içinde "sol" hatalarımızı düzeltmeye koyulmuştuk. Lushan'da yaptığımız toplantının birinci bölümü, ekonomik çalışmaların değerlendirilmesine yoğunlaşmıştı.

Peng Deuhai yoldaşın mektubunun açıkça yayımlanmasından sonra bir yön değişikliği meydana geldi. Yoldaş Peng'in bakış açıları doğrudur. Ve onun Merkez Komitesi Siyasi Bürosu'nun bir üyesi olarak, başkana mektup yazması normal bir davranıştı. Peng'in bazı yetersizliklerine karşın ona karşı alınan tavır tamamıyla yanlıştı.

Bundan sonra ekonomik güçlüklerin yoğun olduğu bir dönem yaşadık. 1961 yılında MK sekreteryası „ Endüstriyel çalışmalar hakkında “70 Makale” adlı bir çalışma planladı ve endüstri ile ilgili meseleler üzerine bir karar üretmeye girişti. Bu günlerde Mao Zedung Yoldaş bu yazılardan oldukça tatmin olmuştu ve bu çalışmalarını övücü konuşmalar yaptı. “Nihayet endüstriyel çalışmalar hakkında belirli bazı temel çizgileri ortaya koyabildik” dedi.

Daha önce de “Tarımsal çalışmalar hakkında 12 Makale” “Halk komünleri çalışması hakkında 60 Makale” şeklinde çalışmalarımız olmuştu. O günkü görünüme bakılırsa Mao Zedung yoldaş “sol” hataları kararlı bir şekilde düzeltiyordu. 1962 yılı başında 7000 yoldaşın katıldığı konferansta yaptığı konuşma da iyiydi. Ancak aynı yılın Temmuz-Ağustos aylarında Beidaihe şehrinde yaptığımız toplantıda yönü tekrar değiştirdi. Sınıf mücadelesi vurgunu yeniden ve dozu daha fazla bir biçimde arttırdı.

Tabii ki, Mao Zedung yoldaş 1962 yılında 8. Merkez Komitesi'nin 10. Oturumunda yaptığı konuşmada halen yürütülmekte olan ekonomik yeniden düzenleme çalışmalarının aksatılmaması gerektiğini vurgulamıştı. Ve o konuşması olumlu bir rol oynadı. Fakat bu toplantıdan sonra bizzat kendisi sınıf mücadelesine yoğunlaştı ve “4 temizlik kampanyasını” başlattı. Daha sonra

bunun arkasından “edebi ve sanatsal çalışmalar üzerine 2 talimat” adlı yazısını yayınladı ve Ciang Qing’in (Dörtlü Çete liderlerinden–çev. notu.) saçmalıkları bu noktada su yüzüne çıkmaya başladı.

1964 sonlarına doğru ve 1965 başlarında “4 temizlik kampanyası” ile ilgili tartışmalar sırasında Yoldaş Mao Zedung sadece kapitalist yolcuların iktidarı paylaştıklarını söylemekle kalmıyor, fakat Pekin de “İki Bağımsız Krallık” (İki İktidar –çev.) bulunduğunu ileri sürüyordu. 1961 ve 1966 arasındaki gelişmeleri irdelersek ekonomik alanda yapılan yeniden düzenlemelerle iyi sonuçlar alındığını görebiliyoruz. Ekonomik ve politik durumumuz da olumluydu, ülkede kamu düzeni de iyi idi. Tek kelime ile söylersek Çin Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşunu takip eden ilk 17 yıl içinde çalışmamız esas olarak doğrudu. Eksik ve hatalara karşın Sosyalist devrimi iyi bir şekilde sürdürdük. Yoldaş Mao iyi yazılar yazdı, dikkatimizi sosyalist inşaya yöneltmemizden sonra da iyi fikirler geliştirdi.

Hatalardan söz ederken sadece Yoldaş Mao’yu ele alamayız, MK’deki birçok diğer önder yoldaşlar da hatalar yaptılar. Yoldaş Mao Büyük İleri Atılım hareketini başlattığımızda kendini fazla kaptırmıştı.

Fakat onun dışında bizler de onunla birlikte yürümedik mi? Ne Liu Şaoşi yoldaş ne Çu En Lai yoldaş ne de ben ve Ne de Chen Yun yoldaş hiç bir itirazda bulunmadık. Bu sorunlar karşısında adil olmalıyız, diğer herkes doğrudu da sadece bir birey hata yaptı şeklinde bir izlenim vermemeliyiz. Çünkü bu olgulara da uygun değil; MK bir hata yaptığında belirli bir birey değil daha çok kolektif yapı sorumluluğu taşır.

Bu meseleleri Marksizm-Leninizm ile pratiğimizi birleştirerek analiz etmeliyiz ki, yeni fikri katkılar yapabilelim ve süreci ileriye doğru geliştirebilelim.

Taslakta pratiğimizi anlatan bölümler gerçekten iyi ifade edilmiş, sorun bunları nereye nasıl yerleştireceğimiz sorunudur. Yazının genel planını ele alırsak bence su sıralamayı tartışmalıyız. Birincisi Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşundan önceki yeni demokratik devrimimizi anlatan özlü bir giriş ve önsöz; onun arkasından Yeni Çin’in kurulmasından sonraki ilk 17 yılı ele alan bir bölüm arkasından “Kültür Devrimi”ni ele alan bir bölüm ve Mao Zedung Düşüncesi Hakkında bir bölüm ve son bölümde de sonuçlar ve değerlendirmeler olabilir.

Son bölümde, toplamda partimizin hataları ile yüzleşebilme ve onları düzeltme cesareti gösteren büyük bir parti olduğu net bir şekilde açıklanmalıdır. Kararda en fazla gerekli ve en temel nokta Mao Zedung Düşüncesi’ne bağlı kalmamız ve onu geliştirmemiz gerektiğidir. Partimiz içinde ve dışında, yurtiçinde ve yurtdışında herkes bu meseleyi aydınlatmamızı, açıklama getirmemizi ve bazı geçerli genellemelerde bulunmamızı bekliyor.

Deng Xiaoping Üçüncü Konuşma

27 Haziran 1980’de MK’deki bazı önder yoldaşlarla yapılan konuşma.

Karar taslağını gözden geçirdim. Hiç iyi değil ve yeniden yazılması gerekir. Daha bu işe ilk başladığımızda Yoldaş Mao’nun tarihsel rolünün olumlanması ve Mao Zedung Düşüncesine bağlılık ve onu geliştirmek gereği gibi noktaları vurgulamıştık. Taslak bu niyetimizi uygun bir biçimde yansıtmıyor. 1957’den önceki olaylarla ilgili paragraflarda belirtilen olguların hepsi doğru fakat sunuluşu, üslubu ve sözcük ve cümlelerin kuruluşu yeniden gözden geçirilmeli ve değiştirilmelidir. Mao Yoldaş’ın Çin’in Sosyalist Devrimine ve Sosyalist İnşasına katkıları net bir biçimde açıklanmalı. Mao Zedung Düşüncesi hala gelişme süreci içinde bulunuyor.

Bizler Mao Zedung Düşüncesini restore etmeli, bu düşünceye bağlı kalmalı ve onu daha da ilerletmeliyiz. Yoldaş Mao bunları yapabilmemiz için bir temel oluşturdu ve karar onun düşüncelerini bütünüyle yansıtmalı.

Kararda onun sosyalist devrim döneminde yazdığı “On Temel ilişki Üzerine”, “Halk İçindeki Çelişkilerin Doğru Alınması Üzerine” ve “1957 Yazındaki Durum” gibi önemli konuşmalarının ve yazılarının adları da yazılmalıdır.

Bu yazılarda bugün de bağlı kalmaya ve geliştirmeye devam edeceğimiz fikirler ileri sürülmüştür. İnsanlara Mao’nun düşüncesinin bayrağını yüksekte tutacağız ve Mao Zedung düşüncesine bağlı kalacağız dediğimizde beynimizde hangi özgül düşünceleri taşıdığımızı ve halka tam tamına ne düşündüğümüz hakkında net bir fikir vermeliyiz.

Bir bütün olarak ele alındığında taslağın havası oldukça kasvetli. Bir karar yazısı havasında değil. Düzeltilmesi gerekir gibi gözüküyor. Ve bu da çok çalışmayı gerektirecek. Vurgumuz, Mao Zedung Düşüncesi’nin gerçekte ne olduğu ve Yoldaş Mao’nun doğru düşüncelerinin ne olduğuna yapılmalıdır. Yalnız Mao Yoldaş’ın kişisel hatalarının eleştirisi problemleri çözmeyecektir. Çok daha önemli olan, sistemler ve kurumlar konusudur. Yoldaş Mao birçok kez doğru açıklamalar yaptı, fakat geçmişin hatalı sistem özellikleri ve kurumları onu karşıt bir yöne doğru sürükledi. Yoldaş Mao’nun ölümünden önceki son yıllarında teoride ve pratikte yaptığı hatalar belirtilmelidir. Fakat düzgün bir şekilde ele alınmalı ve yalnızca genel hatları ile ortaya konulmalıdır. Ana mesele onun doğru olarak getirdiği bakışlara yoğunlaşmaktır. Bu zaten tarihi gerçeklere de uygun düşmektedir.

Taslağın sonuç bölümünde, Mao Zedung düşüncesini geliştirmek konusunda kararlılığımızı belirten bir pasaj olmamalı mı?

Öte yandan “İki Şeye Bağlılık” bakış açısını da eleştirmeliyiz.

Burada Mao’nun kendisinden sonra Partinin lideri olmasını istediği ve 1976-82 arası lider olan Hua Gua Feng’in bu 3 yıl boyunca savunduğu slogan, Mao Yoldaş ne değerlendirme yaptıysa ne talimat verdiyse tartışmasız doğrudur ve bunlara bağlı kalmalıyız. (çev notu.)

Yoldaş Mao’nun hataları kendi doğru düşüncelerine de ters düşüyordu. İki Şeye Bağlılık Bakış açısına göre ise, yoldaş Mao Zedung’un son yıllarındaki hatalarına en küçük bir değişiklik yapmaksızın bağlı kalmamız isteniyor. (Burada Mao’dan sonra MK Başkanlığına gelen Hua Gua Feng kastediliyor.

Hua Gua Feng’in “Ortaya Konulmuş Olan ilkelere Göre Davranın” formülasyonu, Yoldaş Mao’nun hayatının son döneminde ortaya koyduğu bazı hatalı politika ve ilkeleri savunmak anlamına gelen bir ifadeydi. Karar metni aynı zamanda içimizdeki feodalizmin kalıntılarının etkilerini de tartışmalıdır, fakat yine düzgün bir biçimde olmalı. Mao Zedung Yoldaş birçok olay vesilesi ile herhangi birinin yüceltilmesine karşı olduğunu belirtmişti. Önderlerin adlarının şehirlere, caddelere ve kuruluşlara verilmesine, doğum günlerinin tebrikine ve hediyeler verilmesine karşıydı. Bugünkü Merkez Komite’mizin yüksekte tuttuğu tamı tamına Mao Zedung Düşüncesi’dir. Sadece bizler bugün bu düşünceye somut bir içerik verebildik.

Deng Xiaoping Dördüncü Konuşma

25 Ekim, 1980

Merkez Komitesinin önde gelen yoldaşlarına hitaben yapılmıştır.

4000 yoldaşın bu taslak metni hazırlama görevimiz üzerine yürüttüğü parti içi tartışmalar hala devam ediyor. Bazı tartışma özetlerini okudum. Yoldaşlar düşüncelerini serbestçe dile getiriyorlar ve farklı bakış açıları ileri sürüyorlar. Bazıları çok iyi şeyler ileri sürüyor. Bence tartışılmakta olan karar taslağı metni hala çok uzun ve kısaltılması ve toparlanması gerekiyor. Lütfen, çıkartabileceğiniz bölümleri çıkarınız ve esas meseleleri öne sürünüz.

Birçok tartışma grubunda ortaya çıkan fikirlere göre DörtlÜ Çete'nin alt edilmesinden sonraki dönemle ilgili bir bölümün karara ilave edilmesi isteniyor. Görünüşe göre kararda böyle bir bölüm düşünmemiz gerekecek.

En önemli sorun taslakta Mao Zedung Yoldaş'ın ve Mao Zedung Düşüncesi'nin başarılı ve başarısız yönlerine yer verilip verilmemesi. Eğer yer verilecekse bu nasıl yapılacak?

Merkez Komitesi Genel Bürosu'na bağılı Muhafız Birliğı'ndeki bazı asker yoldaşlarla görüştüm. Kendi birliklerindeki subay ve erler benim İtalyan Gazeteci Oriana Fallaci ile yaptığım röportajın notlarını okumuşlar ve bazı tartışma toplantıları örgütlemişler. Bütün subay ve erler benim söylediğim şeyleri uygun ve akıllıca bulmuşlar. Eğer Mao Zedung Düşüncesi'nden söz etmezsek ve Mao Yoldaş'ın başarı ve başarısızlıklarının düzgün bir değerlendirmesini ortaya koymazsak yaşlı işçiler bundan tatmin olmayacaktır. Aynı şekilde toprak reformu dönemindeki yoksul ve orta tabakanın alt kesimi köylülerle yakın çalışma yürütmüş kadrolarımız da tatminsizlik göstereceklerdir. Hiçbir şekilde Mao Zedung Düşüncesi'nin bayrağını aşağı indiremeyiz. Bunu yapmak demek aslında partimizin parlak tarihini inkâr etmek anlamına gelecektir.

Bir bütün olarak bakıldığında partinin tarihi süreci parlaktır. Partimiz aynı zamanda tarihi süreç içinde büyük hatalar da yaptı. Bu hatalardan bir bölümü Yeni Çin'in Kuruluşunu izleyen 30 yılın içinde ortaya çıktı. Son hata olmamak kaydıyla "Kültür Devrimi" çok büyük bir hataydı.

Fakat bütün bunlara rağmen devrimde zaferi kazanabildik. Halk Cumhuriyetinin doğuşu ile başlayan dönemde Çin'in dünya içindeki statüsü büyük ölçüde yükselmeye başladı. Halk Cumhuriyetimizin kuruluşundan bu yana büyük ölkemiz dünya nüfusunun dörtte birine yakın nüfusuyla dünya ulusları topluluğı içinde ayağı kalktı ve dik durmaya başladı.

Mao Zedung Yoldaş meseleyi söyle koyuyordu: Çin halkı şimdi ayağı kalkmıştır. Yurt içindeki insanlarımız ve Yurt içindeki Çinli etnik uluslar da bu değişimi derinden ve güçlü bir şekilde fark ettiler. Eğer Komünist partimiz olmasaydı, Çin hala kötü kaderine bağılı kalacaktı. Yeni Demokratik Devrim, Sosyalist Devrim ve Sosyalist sistemimizin kuruluşu olmayacaktı. Kazanımlarımızı ÇKP'nin ve Mao Zedung Yoldaşın önder rolünden ayrı göremeyiz.

İşte tam olarak bu nokta birçok genç insanımızın yeterince takdir edemedikleri şeydir.

Mao Zedung yoldaşın değerlendirilmesi ve Mao Zedung Düşüncesi'nin açığı çıkarılıp yerli yerine oturtulması meselesi sadece Yoldaş Mao'nun şahsiyeti ile ilgili kişisel bir mesele değil, fakat aynı zamanda partimizin ve bütünsel olarak ölkemizin tarihi içeriğini ilgilendirmektedir. Bizler toplamı ve bütünü ele alan Marksist bakış açısından ayrılmamalıyız.

Bu karar hazırlıklarına giriştiğimizden bu yana tekrarlar yukarıdaki yargıyı vurguladık.

Kararda Mao Zedung düşüncesini açıklayan belirli bir bölüm olmalıdır.

Bu sadece teorik bir mesele olması açısından değil aynı zamanda ve özellikle iç ve dış uluslararası ağırlığı olan politik bir meseledir. Eğer böyle bir bölüm olmazsa veya bu bölüm kötü

yazılacaksa karar çalışmalarını tümüyle bırakmak daha iyi olacaktır. Nasıl yazılacağı konusuna gelince ise şüphesiz yoldaşların yaptığı tavsiyeler ciddi bir şekilde göz önünde bulundurulmalıdır.

Mao Zedung Düşüncesi'nin Marksizm-Leninizm'in bütün yönlerden ve bakımlardan geliştirilmesi ve Marksizm'in yeni bir aşamasını oluşturduğunu söylemek doğru değildir.

Fakat Mao Zedung Düşüncesi'nin Marksizm-Leninizm'in Çin'de uygulanması ve geliştirilmesi olduğunu kabul etmeliyiz. Partimiz gerçekten de Marksizm-Leninizm'i Çin'in pratik sorunlarının çözümünde ve uygulanması sürecinde birçok açıdan geliştirmiştir.

Bu nesnel bir gerçekliktir. Ve tarihi bir olgudur. Karar taslağı nasıl yazılırsa yazılsın aynı zamanda Yoldaş Mao'nun olumlu ve olumsuz yanlarını açık bir şekilde ortaya koymalı Mao Zedung Düşüncesi'nin içeriğini açıklamalı bugüne ve geleceğe dönük olarak çalışmalarımızda bu düşüncenin bize nasıl yol gösterici bir rol oynayacağını belirtmelidir.

1978'deki 11. Merkez Komite Üçüncü Genel Oturumu'ndan bu yana Mao Zedung Yoldaşın savunduğu doğru düşünceleri yeniden öne çıkarmaya başladık. Mao Zedung düşüncesini doğru ve bütünsel bir yaklaşımla inceleme ve uygulama yönünde ilerliyoruz.

Mao Zedung Düşüncesi'nin temel noktaları hala bizim bugüne kadar getirdiğimiz şeylerdir. Birçok acıdan yapmakta olduğumuz şeyler Yoldaş Mao'nun tavsiye edip kendisinin başaramadığı şeylerdir. Başka bir deyişle onun hatalı bir şekilde itiraz ettiği bazı şeylerin düzeltilmesi ve onun yapmadığı bazı şeylerin uygulamaya sokulmasıdır. Bütün bunları oldukça uzun bir gelecek dönem boyunca böyle yapmaya devam edeceğiz. Şüphesiz bizler Mao Zedung Düşüncesi'ni geliştirmiş olduk ve geliştirmeye devam edeceğiz. Mao Zedung Düşüncesi'nin partimizin bütünü açısından önder rolü 1945'teki 7. Kongrede kararlaştırılmıştı. Parti, bütün bir nesli Mao Zedung Düşüncesi doğrultusunda eğitti, bu da bizim devrimci savaşı kazanmamıza ve Çin Halk Cumhuriyeti'ni kurmamıza olanak vermiş oldu. Kültür Devrimi gerçekten büyük bir hataydı. Ancak buna rağmen partimiz Lin Biao ve Dörtlü Çete gibi karşı-devrimci klikleri devirebildi, "Kültür Devrimi"ne son verebildi ve Partimiz bunlardan sonra da hep ilerlemeye devam etti.

Bütün bunları kim başardı? Bu Mao Zedung Düşüncesi ile eğitilmiş olan nesil değil midir? Bugün işleri ve şeyleri doğru yönde düzeltmekten söz ettiğimizde kastettiğimiz şey Lin Biao ve Dörtlü Çete'nin vermiş olduğu hasarları gidermek, Mao Yoldaş'ın son yıllarında yaptığı hataları eleştirmek ve şeylerin gidişini yeniden Mao Zedung Düşüncesi'nin doğru rotasına göre yoluna koymaktır. Kısacası, kararda Mao Zedung Düşüncesi ile ilgili bir bölüm koymayı başaramazsak ki bu Düşüncenin doğruluğu pratikle kanıtlanmıştır. Uğruna geçmişte ve geleceğe dönük olarak da bağlandığımız devrim ve sosyalist kuruluşun tarihsel ağırlığını küçültmüş olacağız. Karar belgesinde, Mao Zedung Düşüncesi'nin açıklanmaması ve bu düşünceye bağlılığımızdan vazgeçmek büyük bir tarihsel hata olacaktır.

Bugün bazı yoldaşlar birçok problemi Mao Zedung yoldaşın kişisel özelliklerine bağlıyorlar. Olgular ışığında bu şekilde-kişisel olarak- açıklanmayacak birkaç tarihi olaydan söz edebiliriz. Belirli bazı koşullarda çok iyi yeteneklere sahip olan insanlar da hatalardan kaçınmazlar. 1926 yılında Kızıl Ordu'nun Merkezi Devrimci üs bölgesinde "Anti Bolşevik" gruba karşı bir kampanya geliştirmiştik. Başlangıçta Yoldaş Mao da bu kampanyayı destekledi ve katıldı. Fakat o sonradan diğer yoldaşlardan da önce bu kampanyadaki hatalı yönleri gördü ve gerekli dersleri çıkardı. Bu kampanyaya katılan bütün insanların kötü insanlar olduğunu söyleyebilir miyiz?

Daha sonraki yıllarda Mao Zedung yoldaş, Yenan’da “Hiç Kimseyi Öldürmemek ve az sayıda insanı tutuklamak” şeklindeki ilkeyi ileri sürdü. O günün şiddetli savaş koşullarında içimizdeki kötü unsurları bulup ortaya çıkarttığımızda uyanıklılığımızı arttırmamız gerekiyordu. Ancak sabırlı davranmadığımız ve net analiz yapamadığımız hallerde ve basitçe tutuklu sanıkların itiraflarına göre hareket ettiğimiz için hatalara düşebiliyorduk. Nesnel olarak ele alındığında gerçekten durum çok sert ve gergindi ancak öznel bakımdan da bizim yetersiz tecrübeye sahip olmamızdan kaynaklanan hatalar ve problemler de söz konusuydu.

Ve “Kültür Devrimi”nde Yoldaş Mao bütün kıdemli kadroları yıkma niyeti ve kastı taşımıyordu. Örneğin başından itibaren Lin Biao yoldaş, He Long’u yıkıp tasfiye etme yönünde bir eğilim duyuyordu. Fakat Mao Zedung Yoldaş He’yi korumak istedi. Olgulara gerçekçi baktığımızda Mao Yoldaş kendisine karşı koyan kim olursa onu “düzeltmek” isteğinde olmasına karşın, ne kadar ileri gitmesi gerektiği hakkında bazı değerlendirmeler de yapıyordu. Ancak daha sonraki yıllarda kıdemli kadrolara karşı uygulanan yoğun eziyetlerde Yoldaş Mao’nun hiçbir sorumluluğu olmadığını söyleyemeyiz. Fakat suçu yalnızca onun üzerine yıkamayız.

Bazı durumlarda ise bu tür baskı ve yıldırımlar Lin Biao ve Dörtlü Çete tarafından başlatılmıştı ve yürütülmekteydi, bazı diğer durumlarda ise onlar Mao’nun arkasına geçerek bu tür eziyetlere destek verdiler. Bunları aklımızdan çıkarmadan, çok sayıda kıdemli kadronun devrilmesinin Mao Zedung yoldaşın son yıllarındaki en büyük trajedilerinden biri olduğu söylenebilir.

O yıllarda, gerçekte Mao Zedung Yoldaşın fikir yürütmeleri, daha önceki yıllarda olduğunun aksine o kadar birbiriyle tutarlı değildi. Örneğin, “Kültür Devrimi” nin değerlendirmesinde, hataların sadece yüzde 30’u oluşturduğunu, başarılarının ise yüzde 70’i bulunduğunu söyledi. Ve yüzde 30 hatalardan söz ederken kullandığı terimler “her şeyi yıkmak” ve “topyekûn bir iç savaş” teşvik etme çizgileriydi. Bu düşünceleri yüzde 70’in başarılı olduğu düşüncesi ile kim bağdaştırabilir?

Bizler, cümleleri dolandırmadan net bir şekilde hataları eleştirmeliyiz. Mao Zedung Yoldaş’ın hataları da dahil olmak üzere. Fakat bunu yaparken gerçeği olgulardan çıkarma yöntemini uygulamalı ve değişik durumları özel olarak analiz etmeliyiz. Her şeyi belirli bireylerin kişisel özelliklerine bağlamamalıyız. Yoldaş Mao Zedung, tecrit edilmiş bir birey değildi, ölüm anına kadar partimizin önderiydi. Onun hataları üzerine yazarken, abartmaya gitmemeliyiz. Çünkü aksi takdirde Mao Zedung Yoldaş’a karşı güvensizliği geliştireceğiz. Bu da, partimize ve devletimize güvensizlik anlamına gelecektir. Onun hatalarının bir şekilde abartılması, tarihi olgulara uygun düşmeyecektir.

Deng Xiaoping Beşinci Konuşma

18 Mart, 1981

Önde gelen yoldaşlar ile görüşmeler

Kanımcı bugün getirmiş olduğunuz karar taslağı çalışmasının planı, kabul edilebilir görünüyor. Bunun üzerinden çalışmamıza devam edebiliriz.

Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşunun ilk yedi yılında birçok şeyin elde edildiğini ve başarıldığını kabul ediyoruz. Çin’in sosyalist dönüşümü bu başarılardan bir tanesiydi- gerçekten olağanüstü bir başarıydı- ve bu Yoldaş Mao Zedung’un Marksizm-Leninizm’e önemli katkılarını temsil etmektedir. Bugün dahi üzerinde teorik olarak ayrıntılara girmemiz ve incelememiz gerekmektedir. Tabii ki bazı alanlarda eksiklikler vardı. Tabii ki çalışmalarımızda biraz fazla aceleci olduğumuzu biliyoruz.

“Kültür Devriminden” **önceki** 10 yıllık dönemdeki çalışmamız genelde iyi ve olumlu olarak değerlendirilmelidir. En önemlisi, bu dönemde temel çizgimiz doğrudur. O dönemde de gerilemeler ve sorunlar yaşadık ve hatalar yaptık, ama asıl yön başardıklarımızdı. Parti o zamanlarda kitlelerin duygularına yakındı ve onların arasında (saygınlığı) yüksekti. Toplumdaki atmosfer iyiydi ve kadrolar ve insanlar genel olarak keyifliydi. Bu nedenle zorluklarla karşılaştığımızda bunları çok rahat bir şekilde atlatabiliyorduk. Ekonomik açıdan bazı sorunlar olsa da genel olarak ilerleme kaydediliyordu. Başarılarımızın tamamını onaylarken, bu kararlılıkta aynı zamanda sağcılığa karşı mücadeleyi de Büyük İleri Atılımı da ve Lushan Toplantısında yaptığımız hataları da tartışmalıyız. Bu son hatalar genel olarak tecrübesizliğimizden ve elbette ki, başarının başımızı döndürmüş olmasından kaynaklanmaktaydı. Doğal olarak Yoldaş Mao Zedung o hatalarda baş sorumluluğu taşıyordu ve bunun için kendisini eleştirdi ve sorumluluğu üstlendi. Tüm bu konular açıkça ortaya konduğu zaman “sol” ideolojinin nasıl geliştiğini ve sonunda “Kültür Devrimi”ne nasıl yol açtığı konusuna geçebiliriz.

“Kültür Devrimi” ile ilgili bölüm geniş başlıkla yazılmalıdır. Yoldaş Hu Qiaomu’nun görüşüne katılıyorum. Daha önceki 17 yıl içerisinde yapılan hatalar ile karşılaştırıldığında “Kültür Devrimi” ülkedeki genel durumu etkileyen, özellikle ağır bir hataydı. Sonuçları o kadar ciddi ki bugün bile hissedilmektedir. Biz, “Kültür Devrimi”nin halkımızın tüm bir neslinin çabalarını ve yeteneklerini boşa harcadığını söylüyoruz. Aslında “Kültür Devriminin” zararı sadece bir kuşakla sınırlı kalmadı. Anarşizm ve aşırı bireycilik alabildiğine yükseldi. Ancak, bu on yılda dahi bazı sağlıklı olaylar vardı. Mesela, sözde “Şubat Karşı Akımı”. Şubattaki olumsuz karşı akım olarak adlandırılmış olan kampanya gerçekler göz önüne alındığında olumsuz bir karşı akım değildi. Bu kampanyanın hedef aldığı şey Lin Biao ve Dörtlü Çete’ye karşı ortaya çıkan direnişten başka bir şey değildi.

Yoldaş Hu Yaobang taslak çalışmasının tamamlanmasından sonra bu taslağı Yoldaş Huang Kecheng ve [Li Weihan](#) de dahil olmak üzere bazı kıdemli kadro ve devlet adamına götürüp onların söylediklerini dinlemeyi önermektedir. Bu iyi bir öneri ve ben bu öneriyi destekliyorum

Subat Karşı Akımı olayı: 1967 yılının Şubat ayında ve dolaylarında Merkez Komitesi Siyasi Bürosu’nun bilgilendirme toplantılarında ve Askeri Komisyonu’nun toplantılarında, Tan Zhenlin, Chen Yi, Ye Jianying, Li Fuchun, Li Xiannian, Xu Xiangqian ve Nie Rongzhen “Kültür Devrimi”nin yanlış yöntemlerini şiddetle eleştirmişti. Fakat bu yoldaşlar “Şubat Karşı Akımı” adı verilen gerici bir kampanya başlatmakla suçlandılar, baskı ve saldırılara maruz kaldılar. Lin Biao ve Jiang Qing’in oluşturduğu ittifak halindeki iki karşı devrimci klik—birlikte—bu gelişme karşısında “yukardan aşağıya başlayan gerici karşı akımı ülke çapında yüzgeri edecek bir saldırıyı başlatma” adıyla bir kampanya yürüttü ve onlar önde gelen parti ve devlet kadrolarını hedef alan saldırı ve baskıların kapsamını çeşitli seviyelerde genişlettiler. Fakat, Mao Zedung, 1971’de Lin Biao’nun darbesinin açığa çıkarılmasından sonra, “Şubat Karşı Akımı” konusunu tekrar gündeme getirmeyin demişti. Jiang Qing Dörtlü Çete kliğinin devrilmesinden sonra, Merkez Komite’si resmen bu karşı akımla ilgili daha önce alınan kararının düzeltilmesi yönünde karar aldı.

Deng Xiaoping Altıncı Konuşma

26 Mart, 1981

Taslak grubunun liderleri olan yoldaşlar ile görüşme

Önceki gün Yoldaş Chen Yun’u görmeye gittim. Taslak kararı çalışmasının düzeltilmesiyle ilgili iki değişiklik önerisi getirdi. Birincisi, kurtuluş öncesi dönem de dahil olmak üzere partinin

kuruluşundan itibaren 60 yıllık tarihini inceleyen bir bölüm eklemek yönündeydi. Bu 60 yıllık inceleme ile Yoldaş Mao Zedung'un olumlu yönleri ve onun katkılarının daha kapsamlı bir özetini yapmanın mümkün olacağını ve bizim Mao Zedung Düşüncesi'nin geliştirilmesi ve buna uyulması gerekliliği ve Yoldaş Mao Zedung'un tarihsel rolünü teyit için yeterli bir temelimizin olacağını söyledi. Bu iyi bir öneridir. Lütfen taslak grubunun diğer üyelerine de iletilsin. Yoldaş Chen Yun'un diğer önerisi ise Yoldaş Mao Zedong'un felsefi eserleri üzerinde durarak Merkez komitesinin insanları bunlar üzerinde eğitime, özellikle de Marksist felsefe üzerine eğitime önem vermelerine ikna etmesi yönündeydi.

Yoldaş Chen Yun, kendisinin bu eserleri okuyarak çok yararlandığını söyledi. Yoldaş Mao ona felsefe okumasını gerektiren üç neden olduğunu söylemişti. Yoldaş Chen Yun, Yan'an'dayken Yoldaş Mao'nun yazılarını dikkatle okumuş ve bunun daha sonraki kendi çalışmaları üzerinde büyük etkisi olmuş. Kadrolarımızın birçoğu hala felsefeyi anlamıyor ve kadrolarımızın düşünüş ve araştırma şeklinin önemli derecede iyileştirilmesi gerekiyor. Birincisi, "Pratik Üzerine", "Çelişmeler Üzerine", "Uzun Süreli Savaş Üzerine", "Savaş ve Strateji ile İlgili Sorunlar Üzerine", "Koalisyon Hükümeti" gibi başlıkları eğitim için önermeliyiz. Ayrıca eğitim için Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in de eserlerinden de önemli parçalar seçmeliyiz. Başka bir deyişle, Marksist felsefe üzerinde eğitim yaparken biraz tarih eğitimi de almak gereklidir. Genç insanlar Çin tarihini bilmemekte, özellikle de Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi tarihini bilmiyorlar. Lütfen bu önerileri Yoldaş Hu Yaobang'a iletiniz. Merkez Komitesinde alacağımız bu karar Yoldaş Mao Zedong'un Marksist felsefeye katkısı ile ilgili daha zengin ve önemli bilgiler içermelidir. Belgedeki sonuç bölümü, insanları inceleme ve araştırmaya teşvik eden açıklamalar içermelidir.

Deng Xiaoping Yedinci Konuşma

13 Nisan, 1981

Taslak grubunun lider yoldaşları ile görüşme

Taslak kararı ile ilgili birçok tartışma turu gerçekleştirmiştir. Kabul edilmesi gereken birçok iyi öneri sunulmuştur. Ancak kabul edilemez olan öneriler de ileri sürülmüştür. Örneğin, bazı kişiler karar metninde 1968 yılındaki Sekizinci Merkez Komitesi On İkinci Oturumunun ve 1969'daki Dokuzuncu Parti Kongresi'nin meşru ve yasal olmadığını kabul etmemizi önerdiler. Ama bunların meşruiyetlerini inkar etmek ayağımızın altındaki halıyı çekmek anlamına gelecektir, çünkü "Kültür Devrimi" sürecinde partinin hala işlev gördüğünü, ayrıca Devlet Konseyi ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun hala bir çok temel işlerini yerine getirecek durumda olduğunu söylüyoruz ve kabul ediyoruz. Yoldaş Zhou Enlai Sekizinci Merkez Komitesi On ikinci Oturumunda bir açıklama yaparak söz konusu Merkez Komitesi'nin 10 üyesinin son üç yıl içinde öldüğünü ve onlardan boşalan yerlerin yedek üyelerle doldurulduğunu söylemiştir. Yine de Merkez Komitesi'nin 50 üyesi, ya da toplamın yarısından fazlası bu oturuma katılmıştı. Bu da, söz konusu oturumun meşru olduğu anlamına gelmektedir.

Bu nedenle kanımca, ne Sekizinci Merkez Komitesi On ikinci Oturumu'nun ne de 1969 yılındaki Dokuzuncu Parti Kongresi'nin meşru olmadığını söylemek doğru değildir. Yoldaş Mao Zedung'un Yenan'daki konuşmasında, Şanghay'da 1931 yılında oluşturulan geçici merkezi önderliğin (Merkez Komitesi kastediliyor –çev.) meşruiyeti ile ilgili ve 1934 Ocak ayında gerçekleştirilen Altıncı Merkez Komitesi'nin Beşinci Oturumu'nun meşruiyetini değerlendiren görüşleri oldukça bilgeydi. Onun bu değerlendirmelerini de dikkate alırsak bu meşruiyet sorununu aşabiliriz sanırım. Bazı yoldaşlar da partinin "Kültür Devrimi" esnasında ortadan kalktığını ve var olmadığını öne sürmüştür. Bunu bu şekilde söyleyemeyiz. Partinin düzenli faaliyetleri bir süreliğine durmuş olsa da, parti gerçekte var olmaya devam ediyordu. Etmeseydi

tek bir ateş açmadan ve tek bir damla kan dökmeden Dörtlü Çete'yi nasıl paramparça etmiş olabilirdik? Parti "Kültür Devrimi" süresince var olmaya devam etti. Sekizinci Merkez Komitesinin On İkinci Oturumu'nu veya Dokuzuncu Parti Kongresi'nin meşrutiyetini reddetmek, partinin belirli bir süre var olmadığını söylemekle eşit olurdu. Bu, gerçekleri yansıtmamaktadır.

Kültür devrimi dönemi süresince uluslararası ilişkiler konusunda büyük başarılar elde edildi. İçerdeki kargaşaya rağmen, uluslararası alanda Çin'in statüsü tanındı ve itibarı arttı. ABD Dışişleri bakanı Kissinger, Çin'i 1971 yılının Temmuz ayında ziyaret etti ve aynı yılın Ekim ayında Birleşmiş Milletler'in üye ülkelerinin 2/3 ünden fazlası Çin Halk Cumhuriyeti'nin o örgütteki yasal koltuğunu yeniden Çin'e iade etme konusunda olumlu oy kullanmıştır. Bu olay Amerika Birleşik Devletleri'ni büyük ölçüde rahatsız etmiştir. 1972 yılının Şubat ayında ABD. başkanı Nixon Çin'i ziyaret etti ve onlarla Şanghay Mutabakatı imzalandı. Aynı yılın Eylül ayında Çin ile Japonya arasındaki diplomatik ilişkilerini yeniden başlattılar. 1974 yılının Nisan ayında BM Genel Kurulu'nun altıncı özel oturumuna katıldım ve burada Çin Hükümeti adına sıcak karşılanan bir konuşma yaptım.* Konuşmamdan sonra birçok ülkenin delegesi elimi sıkarak ve tebrik etmek için yanıma geldi. Tüm bunlar gerçeklerdir.

*** Bu toplantıda Deng Xiaoping, Mao Zedung'un Çin'in uluslararası politika açılımları ile ilgili Üç Dünya ayrımını işleyen ve Üçüncü Dünya Ülkelerini destekleyen bir konuşma yapmıştı.**

(Taslak grubunun lider yoldaşları ile görüşme, Nisan, 1981)

Deng Xiaoping Sekizinci Konuşma

19 Mayıs 1981

M.K. Siyasi Bürosu genişletilmiş toplantı konuşması, 19-05-1981)

Bu belgeyi yazmak için bir seneden fazla zaman harcadık ve bilmem kaç tane taslaktan geçti. 1980 Ekim'inde birçok iyi ve önemli öneride bulunan 4000 yoldaş tarafından tartışıldı. Onların tartışmaları ve daha yakın zamanda 40'tan fazla yoldaşın yaptığı değerlendirme ve tartışmalara dayanarak, yine birkaç kez düzeltme yapıldı. Üzerinde, gerçekten çok çalışan 20 yoldaş şimdi—elimizdeki—mevcut taslağı hazırladı.

Bazı yoldaşlar bu belgeyi yazmak için aceleye gerek olmadığını söylüyorlar. Ama bu görüş hatalıdır, çünkü halk bunu bizden bekliyor. Çin'de hem partili hem de partinin dışındaki insanlar bunu bekliyor. Eğer bir şeyler sunmazsak, birçok konuda görüş birliği olamaz. Ayrıca tüm dünya da ilgiyle bunu bekliyor. İnsanlar Çin'deki istikrar ve birlik konusunun nereye doğru gideceğini endişeli bir şekilde izliyor. Ve bu endişelerinden bir tanesi de bizim bu belgeyi oluşturup oluşturamayacağımız ile ilgilidir veya oluşturmayı başarabilirsek, bunun ne zaman tamamlanabileceği ile ilgilidir. Bu nedenle daha fazla zaman kaybedemeyiz, her türlü gecikme bizim için olumsuz olacaktır. Elbette taslağın iyi olmasını istiyoruz. Kanımca, bu taslak en azından iyi bir temel olarak iş görecektir. Bu taslak en başta konan üç ana gereksinim ile uyumlu olarak hazırlandı ve bu gereksinimleri yerine getirmiştir.

Eğer bu belgeyi kısa sürede çıkartırsak, söz konusu 4000 yoldaş ile bir tartışma turu daha yapmayacağız- yapmamıza da gerek kalmayacak-. Onların beyan ettikleri görüşler zaten tamamıyla gözden geçirilmiş ve taslağa dahil edilmiştir. Şu anki izlenecek yöntemimiz taslak üzerinde zaman ve enerji harcayarak onu daha da iyileştirmek ve sonuçlandırmak için inceleyecek olan 70'ten fazla yoldaşın katılacağı Siyasi Büro'nun genişletilmiş toplantısını

yapmaktır. Taslak sonuçlandırıldığında ise, Onbirinci Merkez Komitesi'nin Altıncı Genel Kurulu'na sunulacaktır. Biz bu belgeyi Partimizin kuruluşunun 60. yılında yayınlamayı düşünüyoruz (01-07-1981). Bu yıl dönümüne vurgu yapmak için daha fazla şey yazmaya gerek yok. Bu önemli yıl dönümünü anmak için elbette bir şeyler yapmamız gerekmektedir ve bu belgeyi yayınlamak da anma açısından en önemli bir başarı olacaktır.

Kanımcıca bu taslağın tek kusuru biraz fazla uzun olmasıdır. Taslağı 20.000'den az harf/karaktere düşürmeye çalıştık ama sonunda 25.000 sınırını koyduk. Şu an 28.000'e doğru gidiyor. Benim şu an ki görüşüm üç-beş binlik bir artışın çok önemli olmayacağı yönündedir ve zor görünüyorsa de kısaltılması gerekmemektedir. Yine de görüşmeler ile bazı yerlerini kısaltabilirsek daha iyi olurdu diye düşünüyorum.

Bu taslak 4000 yoldaşın görüşmesine ve daha yakın zamanda 40'tan fazla yoldaşın yaptığı görüşmeye dayanarak düzeltildi. Birçok iyi öneri taslağa dahil edildi. Örneğin, yoldaş Chen Yun bu taslak belgenin partinin Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan önceki 28 yıllık tarihinin özet değerlendirmesi ile başlamasını önerdi. Bu çok değerli bir öneriydi ve biz şimdi bu tezkerenin başına böyle bir bölüm koyduk. Başka değerli öneriler de oldu ve taslak okunduğunda ilgili değişiklikler görülecektir. Tabii ki, bazı öneriler de reddedildi.

Kısaca iki ana soru var. Birincisi yoldaş Mao Zedung ile ilgilidir: Öncelikle onun başarıları ve hataları neydi? İkincisi, son 32 yılda ve özellikle de Kültür Devriminden önceki son 10 yıl içerisinde başarılarımız mı ağır basmıştı, yoksa hatalarımız mı? O zamanlar durum gerçekten karanlık mıydı, yoksa parlak taraf mı baskındı? Ayrıca üçüncü bir soru daha var: geçmişteki hataların tamamı için sadece yoldaş Mao Zedung'u mu suçlamalıyız, yoksa başkaları da sorumluluk almalı mı? Bu taslağın birçok yerinde bu hatalardan Partinin Merkez Komitesi'nin suçlu ve sorumlu tutulması gerektiği ve başka yoldaşların da bu hataların sorumluluğunu paylaşmaları gerektiği söylenmektedir. Bence görece olarak bu gerçeklere uygun bir görüştür. Dördüncü husus ise Yoldaş Mao Zedung hata yapmış olsa da bu hatalar büyük bir devrimcinin, büyük bir Marksist'in hataları olmasıdır.

(M.K. Siyasi Bürosu genişletilmiş toplantı konuşması, 19-05-1981)

Deng Xiaoping'in Dokuzuncu Konuşması

22 Haziran 1981

Onbirinci Merkezi Komite'nin 6. Plenum Oturumu'na Hazırlık toplantısı konuşmasından

Genel olarak, iyi bir karar taslağı hazırlandı. Baştan beri bu belgenin Mao Zedung Düşüncesi'nin bayrağını yüksekte tutması ve "Kültür Devrimi" üzerine ve Yoldaş Mao Zedong'un olumlu ve olumsuz yönleri, başarıları ve hataları ile ilgili dengeli bir değerlendirme yapması niyetindeydik.

Bu, gerçeklere dayalı bir değerlendirme olmalıdır. Bu şekilde bu belge partinin tarihi ile ilgili 1945'te hazırladığımız ve onayladığımız karar belgesi ile aynı görevi görecek, ki bu da deneyimlerimizi özetlemek, düşüncelerimizi birleştirmek ve yoldaşlarımızın geleceğe tek bir vücut olarak bakmasını sağlamak olarak görülmelidir. Sanırım bu taslak bu türden gereksinimlere yanıt vermektedir.

Bu karar taslağını hazırlamak bir yıldan fazla zamanımızı aldı ve bu süre içerisinde 4000 yoldaş tarafından ve sonra düzinelerce insan tarafından ve bunun da ardından M.K Siyasi Büro'sunun genişletilmiş toplantısında da tartışıldı. Önümüzdeki Altıncı Genel Oturum için yapılacak ön hazırlık toplantısı dördüncü tartışma turu olacaktır. En sonunda karar Merkez Komite'sinde

200'e yakın yoldaş tarafından tartışılacaktır. Bu konuda yeterince dikkatli ve bilinçli olduğumuzu düşünüyorum.

Asıl sorun hala Yoldaş Mao Zedung'un nasıl değerlendirileceği sorunudur ve taslak bu konuyu ölçülü bir şekilde ele almaktadır. Örneğin, Mao Zedung'un hatalarının çizgi hataları olup olmadığı sorunu adil bir şekilde ele alınması gereken bir sorundur. Biz hataları değerlendirirken bu terimi (çizgi) kullanmamaya karar verdik, çünkü geçmişte "parti içinde iki çizgi arasındaki mücadele" ve "çizgi hatası" gibi formülasyonlar, hatalı, ayırım yapmaksızın, gelişigüzel ve çok sık kullanılmıştır. Eskiden partinin tarihindeki birkaç* iki çizgi mücadelesi olduğunu konuşurduk, ama bunu bugünkü bakış açımıza göre değerlendirdiğimizde açıkça belli oluyor ki, en az iki durumda bu tür bir sayı saptaması (on bir, iki çizgi sayısı kastediliyor) gerçek olgulara uymuyor ve kanımca resmen bu ikisi parti tarafından düzeltilmelidir.

Burada en az ikisi derken birincisi, Liu Shaoşi, Peng Zhen, Luo Ruiqing, Lu Dingyi ve Yang Shangkun ve ikincisi, Peng Dehuai, Huang Kecheng, Zhang Wentian ve Zhou Xiaozhou ile ilgili olayları kastediyorum.

Öte yandan Gao Gang ve Rao Shushi ile ilgili iki olayda Partimizce verilen karar temel olarak doğru olmakla birlikte, kanımca bunlar da iki çizgi arasında bir mücadele olarak sınıflandırılmaz.

Diğer bir olay olan Luo Zhanglong'un olayında, geçmişte onun parti çizgisi türünden bir hata yaptığı söylenmiştir, ama açıkçası samimi olmak gerekirse ben bu sınıflandırmanın asıl doğru olanı iskaladığını düşünüyorum, çünkü Luo Zhanglong'un gerçekte yaptığı şey hizip çatışmalarına girişmek, partiyi bölmek ve ikinci bir merkez komitesi kurmaktır.

*** 1976'da Mao Zedung'un ölümünden sonra M.K Genel Sekreteri olan Hua Guofeng, Dörtlü Çete grubuna karşı mücadelenin on birinci iki çizgi mücadelesi olduğunu savunmuştu. –çev.**

Yukarıdaki, Gao Gang ve Rao Shushi olayları da, Luo Zhanglong'a benzerlik göstermekteydi, ancak bunlar ayrı bir merkez komitesi oluşturmamıştı. Qu Qiubai'nin hataları yarım yıldan daha az uzun sürmüştü ve Li Lisan'ın hataları da yalnızca üç ay sürdü.

Geçmişte partinin tarihindeki parti içi mücadeleler çoğu kez iki çizgi mücadelesi olarak tam doğru bir şekilde sınıflandırılmamıştı ve bu da bu taslakta terimi kullanmayışımızın nedenlerinden bir tanesidir.

Başka bir nedeni ise, uzun bir süre boyunca partimizde ne zaman farklı görüşler ortaya çıksa, bunlar çizgi farklılıkları olarak adlandırıldı ve çizgi hataları olarak eleştirildi. Bu nedenle bu konuya çok ciddi bir şekilde yaklaşmamız gerekmektedir, çünkü, bu yaklaşım partimizin çalışma tarzının iyileştirilmesi ile ilgili bir sorundur. Partinin 1977'de On Birinci Ulusal Kongre'sindeki hataya çizgi hatası olarak yaklaşmamalıyız. Ne de "Kültür Devrimi"ni çizgi hatası olarak tanımlamalıyız, onun özünü araştırarak gerçekten hatanın nerede olduğuna bakmalıyız. Aslında gerçekçi bakıldığında, "Kültür Devrimi"nin hatalarının analizi çizgi hatası kavramının ötesine geçmektedir. Tabii ki, "iki çizgi mücadelesi" terimini bugün kullanmamamız, ilerde çizgi hatası veya çizgi sözcüğünün asla kullanılmayacağı anlamına gelmemektedir.

Örneğin, bu sözcüğü 1978'deki 11. Merkez Komite Üçüncü Genel Oturum'un doğru bir ideolojik çizgi, doğru bir siyasi çizgi ve doğru bir örgütsel çizgi oluşturduğunu söylemek için kullanıyoruz ve gelecekte de bu gibi terimleri kullanabiliriz. Sadece "çizgi" kelimesi değil, aynı zamanda "genel çizgi" kelimesi de hala kullanılabilir. Örneğin, bugün genel çizgi kavramını dört

alandan modernleşme çizgisinin önümüzdeki dönemde partimizin genel çizgisi olduğunu söylerken de kullanıyoruz. Şimdi üzerinde çalıştığımız taslakta da çizgi kavramını kullandık; dolayısıyla çizgi kavramını kullanmaktan her zaman kaçınacağız diye bir şey yok.

Çizgi sözcüğü bazı bağlamlarda çok uygun ve doğru olmakla birlikte anlamı da çok açık anlaşılmaktadır. Ancak, parti içi mücadeleler söz konusu olduğunda, bunların her birini kendi niteliği ile ve bu hata ile ilgili bütün olguları göz önünde bulundurarak değerlendirmeliyiz. Bunların içeriğini açıkça ortaya koyabilmeliyiz ve ilke olarak bunları “iki çizgi arasındaki mücadele” olarak sunmamalıyız. Bu bağlamda bizim taslağımız, gelecektekiler için izlenecek bir ilk örnek olarak hizmet görebilir. Bu konuşmamda işaret etmek istediğim ilk şey budur. Şimdi diğer noktaya geçiyorum.

İkincisi, bugün neden bu tarihsel değerlendirmenin dengeli olmasının altını çiziyoruz? Çünkü, yoldaş Mao Zedung’un hataları ile ilgili son dönemde yapılan belirli yorumlar çok ileriye gitti. Genel olarak söylersem, bu aşırılıklar, yapacağımız tarihsel değerlendirmenin gerçeğe uygun olmasını sağlayacak şekilde düzeltilmeli ve tarihsel değerlendirmenin bir bütün olarak ülkenin ve partinin görüntüsünün güçlenmesine katkıda bulunması sağlanmalıdır. Hatalarla ilgili ana sorumluluk elbette Yoldaş Mao Zedung’a ait olmasına karşın, geçmişte yapılan bazı hataların sorumluluğu da kolektif olarak üstlenilmelidir.

Biz bugün sistemlerin ve kurumların yapılarının hatalarda belirleyici faktör olduğunu görüyoruz ve sistemlerin ve kurumların o zamanlar ne durumda/nasıl olduğunu biliyoruz. O zamanlar her şeyin artısını tek kişiye yüklerdik. Ancak, gerçekçi bakıldığında bizim de karşı çıkmadığımız ve dolayısıyla bizim de kısmen sorumlu tutulmamız gereken belirli şeylerin ve hataların olduğu bir gerçektir. O dönemlerde ve koşullarda herhangi bir muhalefetimizi ifade etmek zordu, elbette. Buna karşın, kendimize ait sorumluluğumuzdan da kaçamayız. Hatalarda payımızı kabul etmemiz bize zarar vermez. Aksine, sorumluluk alırsak bu deneyimden ders alarak bundan yarar sağlayabiliriz. Ben burada Merkez Komitesi düzeyinde bir sorumluluktan söz ediyorum. Yerel önderlerin hiçbir sorumluluğu olmadı. Yoldaş Chen Yun ve ben o dönemde Siyasi Büro’nun daimi komitesinin üyeleriydik, yani bu nedenle en azından biz ikimiz sorumlu tutulmalıyız. Ancak, Merkez Komitesi’ndeki önde gelen diğer yoldaşlar da hatalarda bazı sorumluluklar üstlenmelidir. Bu gerçeklere uygun mu? Evet, uygundur. Bu savunulabilir bir yaklaşımdır ve bize çok yarar sağlayacaktır. İşte bu, başlangıçtan itibaren yoldaş Mao Zedung’un değerlendirmesinin dengeli olması gerektiği ve gerçeklere dayanması gerekir dedüğümüzde söylemek istediğimiz şeydir.

Şimdi üçüncü noktaya gelelim. Taslak metnindeki tartışma Dörtlü Çete’nin düşüşünden sonraki ilk iki yılda yaşadığımız problemlere girmiştir. Bazı yoldaşlar, bu bölümde yoldaş Hua Guofeng’in adının geçip geçmemesi gerektiğini sordu. Dikkatli bir şekilde düşündükten sonra, burada isim vermemenin doğru olmayacağına karar verdik.

Bu bağlamda belgenin, geçen 1980 Kasım’ında yapılan M.K Siyasi Büro toplantılarının çıkardığı genelgeler ile uyumlu olması gerekir. Ancak, şu anda elimizdeki taslakta Hua Guofeng’e ilişkin kullanılan ifadeler birçok noktada daha yumuşaktır. O günlerdeki genelgelerde de kullanılan ifadelerden daha ılımlı veya daha az şiddetlidir. Sanırım böyle olması daha iyi. Neden mi? Çünkü diğeri, Siyasi Büro’nun bir kararı iken, bizim bu kararımız ise, Partimizin Çin Halk Cumhuriyeti’nin kuruluşundan bu yana olan tarihindeki tarihsel bazı sorunları ele almaktadır.

Bu karar, tarihi kayıtlara geçecek olan bir belgedir. Tabii ki Siyasi Büro’nun belgesi de kayıtlara geçmiştir. Ancak birincisi daha ağırlığı olan bir belgedir. Bu nedenle tezkereyi daha ölçülü kelimelerle biçimlendirmenin bize zarar vermeyeceği kanaatindeyim. Ancak yoldaş Hua Guofeng’in adı geçmelidir, çünkü bu gerçeklerle uyumludur. Eğer ismi anılmaz ise, görevini

değiştirmemizin görünür bir nedeni olmayacaktır. Asıl olan sorun şudur. Siyasi Büro'nun kararı doğru muydu? Yoldaş Hua Guofeng'in görevinin değiştirilmesi gerekiyor muydu? Bu soruyu yanıtlamalıyız. Ayrıca bu soruyu bugünkü son güncel siyasi gelişmelerin ışığı altında yanıtlamalıyız. Hepiniz Dörtlü Çete'nin kalıntılarının ve (kötü niyetleri olan diğer birtakım insanların) bugün kimin bayraklarını salladıklarını biliyorsunuz. Bunlar geçmişte Dörtlü Çete'nin bayrağını sallamaktaydılar.

Ya şimdi? Salladıkları bayrak şimdi Hua Guofeng'in bayrağıdır, yani artık onlar Hua Guofeng'i destekliyor. Bu eğilime ciddi olarak dikkat etmek gerekmektedir. Tabii ki, Yoldaş Hua Guofeng'in onların yaptıkları şeylerin hiçbirisinden bizzat kendisi sorumlu değildir—ki ben bu gerçeği birçok yoldaşa söyledim—ve hepimiz söylemeliyiz—çünkü o kendisi bu tür faaliyetlerin hiçbirine dahil değildir. Yine de, toplumdaki bu eğilime dikkat etmemiz gerekiyor. Bu yüzden hem Parti hem de halk açısından bu karar Yoldaş Hua Guofeng'in ismini içermeli ve onun hatalarının üzerinde durmalıdır. Bu en fazla Yoldaş Hua Guofeng için de yararlı olacaktır.

Taslakla ilgili bazı başka sorunlar da vardır. Örneğin, “Kültür Devrimi”nin ortaya çıkışının nedenlerini analiz ettiğimizde, küçük-burjuva ideolojisinin etkisinden bahsetmeli miyiz? Ben bu yönü göz ardı etmekte hiçbir sakınca bulmuyorum. Eğer gerekli olursa ve küçük-burjuva ideolojisinin etkisine karşı çıkmak gerekirse, bunu gelecekteki belgelerde ele alabiliriz. Aceleyle gerek yok. Buradaki sorun bu değildir. Burada taslağımızda eleştirilmesi gereken farklı bir şeydir. Sorun, Lenin'in küçük üretimin kapitalizme ve her gün, her saat ve kitlesel ölçekte burjuvaziye yol açtığı şeklindeki ünlü açıklamasının yanlış yorumlanmış olduğunu, dogmatik yorumlandığını ve hatalı uygulandığını bilince çıkarmak ve metne dahil etmektir. Kanımca, “Kültür Devriminin” sebepleri ile ilgili analizde bu kez küçük burjuvaziye değinmemiz gerekmiyor. Aynı şekilde bir hatanın hep üç nedeni olmalı şeklindeki, —toplumsal, ideolojik ve tarihsel nedenler formülünü—de tekrar etmemiz gerekmiyor. Bu defa yeni bir formülasyon kullandık ve bu da iyi bir şeydir.